

Nr 112.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående uppförande av ny överläkarbostad vid Göteborgs hospital; given Stockholms slott den 13 februari 1920.

Under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över civilärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå riksdagen medgiva,

dels att en ny överläkarbostad vid Göteborgs hospital må i huvudsaklig överensstämmelse med av arkitekten C. Westman i augusti 1918 uppgjorda ritningar uppföras för en beräknad kostnad av högst 160,000 kronor;

dels ock att för påbörjande av berörda byggnadsföretag må användas i statsrådsprotokollet angivna besparingar å till nybyggnader och andra arbeten vid hospitalen tidigare beviljade anslag om tillhoppa 87,467 kronor 5 öre.

De till ärendet hörande handlingar skola tillhandahållas riksdagens vederbörande utskott.

GUSTAF.

F. Holmquist.

*Utdrag av protokollet över civilärenden, hållet inför Hans
Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 13
februari 1920.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern EDÉN,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena HELLNER,
Statsråden: PETRÉN,
NILSON,
LÖFGREN,
friherre PALMSTIERNA,
UNDÉN,
THORSSON,
HOLMQUIST,
OLSSON.

Departementschefen, statsrådet Holmquist anförde:

Medicinal-
styrelsen
d. 15/12 1917.

I skrivelse den 15 december 1917 gjorde medicinalstyrelsen framställning om anvisande av medel för uppförande av en ny överläkarbostad vid Göteborgs hospital.

Till stöd för denna framställning anförde styrelsen huvudsakligen följande:

Enligt för Göteborgs hospital gällande lönestater finnes vid hospitalet anställda en överläkare och två biträdande läkare. För överläkaren finnes familjebostad inredd uti en år 1872 uppförd byggnad, vilken inrymde jämväl syssломannens bostad. Av de två biträdande läkarna hade endast den ene familjebostad åt sig anvisad. För den andre hade från början funnits en bostad för ogift läkare uti en av sjukvårdspaviljongerna. Då den läkare, som under senaste åren innehaft denna befattning, varit gift, hade han varit nödsakad att hava sin bostad uti förhyrd lägenhet utom hospitalet. Sedan han under hösten 1916 blivit uppsagd till avflyttning från den av honom då bebodda, nära hospitalet belägna villan, hade någon bostadslägenhet för honom i hospitalets närhet icke längre stått till buds. Han hade därför, i saknad av familjebostad inom hospitalet,

blivit hänvisad till att anskaffa sig sådan i Göteborgs stad. På grund av omöjligheten att erhålla familjebostad inom anstalten hade ifrågavarande läkare emellertid sedermera begärt entledigande från sin befattning. Sedan medicinalstyrelsen beviljat det begärda entledigandet, hade tjänsten två gånger anslagits ledig utan att det lyckats att få den besatt med ordinarie innehavare.

Den ovannämnda bostaden för ogift läkare hade, då tjänsten kommit att innehavas av gift läkare, tagits i bruk som bostad för bokhållare och vore alltjämt behöflig för detta ändamål.

Såsom härav framginge saknades vid hospitalet en biträdande läkarbostad.

Medicinalstyrelsen hade funnit det vara av allra största vikt, att åtgärder snarast möjligt vidtoges till avhjälpande av berörda brist, samt ansåge, att genom beredande av familjebostad utsikterna att få den vakanta tjänsten återbesatt skulle väsentligen ökas.

Styrelsen ville även framhålla, att den nuvarande överläkarbostaden vore synnerligen obekväm och otillfredsställande såsom sådan, vilket särskilt framträdde vid en jämförelse med överläkarbostäderna vid rikets övriga sinnessjukvårdsanstalter. Härtill komme, att överläkaren icke ensam disponerade den byggnad, vari hans bostad vore belägen, utan att densamma även inrymde bostad för sysslomannen.

Medicinalstyrelsen hade därför tänkt sig, att förevarande bostadsfråga lämpligen skulle lösas sålunda, att den nuvarande överläkarbostaden delvis apterades till bostad för en biträdande läkare och att för överläkaren uppfördes ett nytt bostadshus. På så sätt skulle även kunna vinnas en önskvärd utökning med ett rum av sysslomannens bostad och ett rum för inspektörer av anstalten och andra likartade tillfälliga behov. På grund av det relativt stora avståndet till staden vore det till avsevärt gagn, att ett rum för dylikt ändamål funnes tillgängligt. Den byggnad, som upplåtits till bostäder åt överläkaren och sysslomannen, innehöle nämligen två våningar. Av dessa disponerade överläkaren övre våningen och två rum å nedre botten samt sysslomannen den övriga delen av bottenvåningen. Om den övre våningen inreddes till bostad åt en biträdande läkare, kunde av de två till överläkarbostaden hörande rummen i bottenvåningen det ena tilläggas sysslomansbostaden och det andra reserveras till bruk vid inspektioner m. m.

Med sin förenämnda skrivelse överlämnade medicinalstyrelsen vidare kostnadsberäkningar samt av arkitekten C. Westman år 1917 uppgjorda ritningar till den ifrågasatta byggnaden. Enligt av styrelsen lämnad sammanställning skulle samtliga kostnader för byggnaden uppgå till sammanlagt 85,425 kronor.

Överintendentsämbetet, som den 28 december 1917 avgav utlåtande i ärendet, fann de av medicinalstyrelsen angivna anläggningskostnaderna för låga samt beräknade, att, med iakttagande av då gällande à-priser, den planerade byggnaden komme att draga en kostnad av i runt tal 115,000 kronor.

Överintendentsämbetet
d. 28/12 1917.

Vid anmälan av ifrågavarande ärende inför Kungl. Maj:t den 14 januari 1918 förordade föredragande departementschefen på anförda

Kungl. Maj:t
d. 14/1 1918.

skäl det framlagda förslaget om uppförande av ny överläkarbostad vid hospitalet. Emellertid framhölls samtidigt, att med hänsyn till storleken av de beräknade anläggningskostnaderna all uppmärksamhet borde inriktas på åstadkommande av sådana förenklingar i byggnaden, att kostnaderna bleve i någon mån reducerade, och att jämväl syntes böra tagas under övervägande, huruvida icke någon minskning av den beräknade byggytan och antalet rum utan olägenhet kunde ske. Departementschefen ansåg sig emellertid böra hänföra anslagsäskandet till det av överintendentensämbetet beräknade beloppet. I enlighet med departementschefens hemställan föreslog Kungl. Maj:t jämväl 1918 års lagtima riksdag dels medgiva, att en ny överläkarbostad vid hospitalet finge i huvudsaklig överensstämmelse med förenämnda av Westman uppgjorda ritningar uppföras för en beräknad kostnad av högst 115,000 kronor, dels ock för påbörjande av berörda byggnadsföretag på extra stat för år 1919 anvisa ett reservationsanslag av 50,000 kronor.

1918 års
riksdag.

Denna framställning vann emellertid ej riksdagens bifall. I skrivelse den 22 juni 1918, nr 6 A, vari riksdagen anmälde sitt beslut i ärendet, yttrade riksdagen nämligen, att riksdagen, vars vederbörande utskott tagit del av i ärendet ingivna ritningar och kostnadsförslag, funnit det för ifrågavarande bostads uppförande äskade anslagsbeloppet synnerligen högt. Att beloppets storlek i viss mån vore beroende av rådande höga material- och arbetspris vore uppenbart, men syntes det riksdagen tillika, att allt för långt gående anspråk ställts på byggnadens omfång och beskaffenhet. Vid detta förhållande hade riksdagen ansett skäl föreligga, att ärendet underkastades förnyad prövning.

Återremiss till
medicinal-
styrelsen.

Vid föredragning av berörda skrivelse den 28 juni 1918 anbefalldes Kungl. Maj:t medicinalstyrelsen att, med iakttagande av de utav riksdagen gjorda erinringarna, låta utarbeta och till Kungl. Maj:t inkomma med nya ritningar jämte kostnadsförslag rörande den ifrågasatta överläkarbostaden.

Medicinal-
styrelsen den
12/11 1918.

Till fullgörande härav överlämnade medicinalstyrelsen med skrivelse den 12 november 1918 till Kungl. Maj:ts prövning ett nytt, av arkitekten Westman på styrelsens uppdrag utarbetat, av ritningar och kostnadsberäkning åtföljt förslag till bostaden ifråga.

Enligt det tidigare förslaget hade bostaden tänkts förlagd å en plats norr om hospitalets växthus. På grund av byggnadsområdets läge mellan en bergknalle och en befintlig väg hade förut uppgjord typ till överläkarbostad här icke kunnat användas, men upptog förslaget

samma antal rum och i det närmaste samma byggyta som de senast godkända överläkarbostäderna vid Strängnäs och Hälsingborgs hospital. Vidare var byggnaden enligt det tidigare förslaget avsedd att uppvärmas medelst kakelugnar. Uppgjorda alternativa beräkningar hade nämligen visat, att anläggning av värmeledning skulle komma att draga en avsevärt högre kostnad.

Beträffande de i det föreliggande förslaget vidtagna förändringarna lämnar arkitekten Westman följande redogörelse:

Rummen hade i rätt stor utsträckning förminskats, varigenom byggnadsytan nedbringats från 234 till 216 kvadratmeter. Höjden på byggnaden hade genom övre våningens pressning minskats 20 centimeter. Byggnadskuben, räknad från marken till yttertaket, hade alltså nedbragts från 1,820 till 1,620 kubikmeter. Härigenom hade en vinst av 200 kubikmeter erhållits. Även källarutrymmena hade minskats med 36 kubikmeter, varjämte verandan gjorts mindre.

Beträffande den invändiga behandlingen hade målningen förenklats, oljning och fernissning av golv hade utelämnats och linoleummattor på magnesiummassa ersatts med trägolv samt bröst-, sträck- och fönsterpaneler samt ramverk å väggarna i huvudsak slopats. Betongbjälklaget över källare hade beräknats endast över tvättstuga, pannrum och kolkällare m. m.

På grund av de gjorda planminskningarna för en del rum hade emellertid byggnadens grundform icke kunnat bibehållas. En del andra ändringar hade därför också måst vidtagas. Även byggnadens läge hade något ändrats, i det att den flyttats längre från de nedanför liggande växthusen och det närbelägna berget. Flyttningen hade medfört minskad sprängning. Dock hade genom denna flyttning yttertrappan vid huvudingången måst göras dubbelarmerad och sålunda något dyrare, detta för att bibehålla den vackra, på den projekterade gårdsplanen stående hängboken. En låg mur kring köksgården, tillkommen för att giva form åt denna mot det närliggande berget, vore ej upptagen i kostnadsberäkningen, utan avsedd att efteråt uppföras av anstaltens eget folk.

I det föregående förslaget hade gjorts en alternativ beräkning för användande av kakelugnar i stället för värmeledning. Någon sådan hade Westman ej ansett nödigt att nu verkställa, då det till följd av det inskränkta användandet av tegelväggar i det nya förslaget ställde sig svårt att använda kakelugnar i alla rum. I alla händelser skulle det bli så pass kostsamt att vidtaga de förändringar i byggnaden, som erfordrades för att möjliggöra begagnande av kakelugnar, att detta i förening med de stegrade pris, kakelugnar betingade, endast skulle medföra så ringa sänkning av kostnaden, att den ej uppvägs av de olägenheter, ett slopande av värmeledningen skulle medföra.

Kostnaderna för byggnadens uppförande enligt det nya förslaget hava av arkitekten Westman beräknats sålunda:

Byggnadskostnaden, enligt förslag av ingenjören E. Rignér den 5 september 1918	kronor	80,300: —
Värmeledning, enligt förslag av ingenjören H. Theorell den 16 augusti 1918	»	13,500: —
Vatten- och avloppsledningar, enligt förslag av densamme den 16 augusti 1918	»	11,000: —
Elektrisk belysningsanläggning, enligt förslag av ingenjören Carl A. Rossander den 23 september 1918	»	7,300: —
Arkitekt- och kontrollantarvode	»	5,000: —
	Summa kronor	117,100: —

Anledningen till att kostnaden trots ovan omförmälda ändringar och förenklingar blivit högre enligt det nya förslaget än enligt det föregående, enligt vilket kostnaden beräknats till 115,000 kronor, är enligt vad arkitekten Westman framhåller beroende på de stegrade material- och arbetspriserna.

Över det sålunda uppgjorda förslaget har medicinalstyrelsen infor- drat utlåtande från hospitalsdirektionen i Göteborg, och åberopar direk- tionen ett av överläkaren vid anstalten till direktionen avgivet yttrande, däri denne, med förordande av ett par mindre väsentliga ändringar, hemställer, att direktionen måtte kraftigt tillstyrka det föreliggande för- slaget.

För egen del framhöll medicinalstyrelsen i sin skrivelse den 12 november 1918, under åberopande av vad styrelsen i skrivelsen den 15 december 1917 anfört angående behovet av ifrågavarande överläkarbo- stad, ytterligare följande:

I skrivelse den 9 november 1918 till Kungl. Maj:t angående ändring i av- löningsstaterna för befattningshavare vid statens anstalter för sinnessjuka hade medicinalstyrelsen under tillstyrkande av bifall framlagt en av överläkaren vid nu ifrågavarande hospital gjord framställning om förändring av en biträdande läkartjänst vid anstalten till hospitalsläkarbefattning. För de nu vid hospitalet anställda tre läkarna — en överläkare och två biträdande läkare — vore endast två familjebostäder anordnade. Skulle nu en hospitalsläkartjänst inrättas vid anstalten, komme behovet av familjebostäder att bliva ytterligare trängande, då någon möjlighet att tillsätta den nya hospitalsläkartjänsten icke torde finnas, innan dylik bostad beredd.

Då tillförsäkrandet åt anstalten av nödiga läkarkrafter i mycket vore bero- ende av bostadsfrågan och då denna, såsom medicinalstyrelsen tidigare framhållit, lämpligast skulle lösas genom uppförande av en ny överläkarbostad, syntes det medicinalstyrelsen vara synnerligen önskvärt, att anslag snarast beviljades för uppförande av sådan bostad.

På grund av vad sålunda förekommit hemställde medicinalstyrelsen, att Kungl. Maj:t måtte i proposition till 1919 års riksdag föreslå riksdagen dels medgiva, att en ny överläkarbostad vid Göteborgs hospital finge i huvudsaklig överensstämmelse med av arkitekten Westman i augusti 1918 uppgjorda ritningar uppföras för en beräknad kostnad av högst 117,100 kronor, dels ock för påbörjande av berörda byggnadsföretag på extra stat för år 1920 anvisa ett reservationsanslag av 60,000 kronor.

Med hänsyn till den rådande statsfinansiella situationen blev emellertid någon framställning i ämnet icke avlåten till 1919 års lagtima riksdag.

I skrivelse den 30 augusti 1919 har styrelsen framhållit, att behovet av den begärda överläkarbostaden alltjämt vore lika trängande och att de av styrelsen tidigare framlagda synpunkter och skäl fortfarande hade sin fulla giltighet. Styrelsen har därför hemställt, att Kungl. Maj:t ville för 1920 års riksdag framlägga det förslag, varom styrelsen i sin skrivelse den 12 november 1918 gjort framställning.

Medicinal-
styrelsen den
30/8 1919.

Till följd av remiss har byggnadsstyrelsen den 13 november 1919 avgivit utlåtande i ärendet. Styrelsen har därvid icke haft något att erinra mot den föreslagna byggnadens planläggning. Däremot har styrelsen funnit de beräknade kostnaderna numera för låga. Enligt inom styrelsen verkställda approximativa beräkningar skulle byggnads-kostnaderna komma att uppgå till 160,000 kronor.

Byggnads-
styrelsen.

I skrivelse den 17 januari 1920 har medicinalstyrelsen ytterligare framhållit behovet av den ifrågavarande byggnadens snara uppförande. Styrelsen har tillika meddelat, att å de anslag, som beviljats till nybyggnader och andra arbeten vid hospitalen, vilka till större delen utförts före det nu avslutade världskriget, uppstått vissa besparingar, enligt en av styrelsen uppgjord förteckning uppgående till 87,467 kronor 5 öre. Då dessa arbeten vore till fullo avslutade och de uppkomna besparingarna icke vore erforderliga för berörda byggnadsföretag, syntes de besparade beloppen helt kunna användas till uppförande av nu ifrågavarande överläkarbostad; och syntes något anslag för igångsättande av arbetet härmed under år 1921 alltså icke vara erforderligt.

Medicinal-
styrelsen
d. 17/1 1920.

Den i styrelsens skrivelse omförmälda förteckning är så lydande:

Översikt av besparingar å anslag till hospitalen.

Anslag enligt kungl. brev.	Ä n d a m å l e t .	Anslag kronor.	Besparing kronor.	
28/6 1907	1:sta klass pav. Göteborgs hospital.....	354,250	20,991	52
28/6 1907	Bostadshus för biträdande läkare vid Göteborgs och Piteå hospital.....	44,000	3,116	82
18/6 1909	Om- och tillbyggnad av pav. 6 vid Uppsala hospital	67,910	1,394	32
22/6 1906	Uppförande av Västerviks hospital	2,766,498	10,248	40
18/6 1909	Tvättthus vid Lunds hospital	195,300	7,095	03
12/4 1912	Bostadshus för överläkare och betjäning samt ett verkstads-hus vid Uppsala hospital	135,800	14	46
29/6 1912	Utvidgning och ändring av elektrisk belysning vid Lunds hospital	126,000	1)19,221	58
27/6 1914	Bostadshus för betjäning vid Vänersborgs hospital	68,200	5,260	53
26/6 1912	Inköp av mark för Vadstena hospital.....	18,474	73	90
8/10 1910	Uppförande av Östersunds hospital.....	2,359,000	11,079	13
9/10 1913	Ekonomibyggnad och bostadshus vid Stockholms hospital...	440,000	2)3,980	92
1/10 1914	Bostadshus för läkare vid Vänersborgs hospital	28,700	1,056	86
27/6 1914	Bostadshus för betjäning vid Lunds hospital	82,000	3)2,087	01
27/6 1914	Bostadshus för betjäning vid Kristinehamns hospital.....	63,000	1,404	96
30/6 1916	Inköp av mark för Vadstena hospital	12,430	441	61
		—	87,467	05

1) Besparingen beroende på ett något förenklat utförande.

2) Av ursprungliga besparingen är avdrag å 22,000 kronor anvisat till uppförande av ekonomihus vid Göteborgs hospital enligt kungl. brev den 29 juni 1917.

3) Av ursprungliga besparingen är avdrag å 3,000 kronor anvisat till uppförande av ekonomihus vid Göteborgs hospital enligt kungl. brev den 29 juni 1917.

Departements-
chefen.

Förslaget om uppförande av ett nytt bostadshus för överläkaren vid ifrågavarande hospital, varigenom familjebostad skulle kunna beredas den ene av de två biträdande läkarna därstädes i den nuvarande överläkarbostaden, har huvudsakligen föranletts av nödvändigheten att på ett tillfredsställande sätt ordna bostadsförhållandena för sistnämnde läkare. De skäl, som av föredragande departementschefen tidigare åberopats till stöd för denna utväg till frågans lösande, föreligga alltjämt. Riksdagen har ej heller i denna del haft någon anmärkning mot Kungl. Maj:ts framställning i ämnet, utan avse de framställda er-

inringarna allenast det föreslagna bostadshusets planläggning och beskaffenhet. Dessa erinringar synas i det föreliggande förslaget i möjligaste mån hava iakttagits, och torde en längre gående inskränkning av byggnadens areal eller förenkling av dess inredning icke utan olägenhet kunna genomföras. Detta oaktat hava emellertid på grund av stegrade material- och arbetspriser byggnadskostnaderna enligt det senare förslaget av byggnadsstyrelsen beräknats uppgå till icke oväsentligt högre belopp än enligt det tidigare, nämligen till 160,000 kronor.

Den omständigheten, att familjebostad för närvarande icke kan beredas förenämnde biträdande läkare, torde, på sätt tidigare framhållits, i väsentlig grad hava föranlett, att ifrågavarande tjänst sedan längre tid tillbaka varit och, enligt vad jag inhämtat, fortfarande är vakant. Därest det i årets statsverksproposition under femte huvudtiteln (p. 53) framlagda förslaget om förändring av tjänsten till hospitalsläkartjänst vinner bifall, lärer möjlighet ej förefinnas att få den nya tjänsten besatt, innan familjebostad vid hospitalet blivit anordnad. Oaktat de stegrade byggnadskostnaderna anser jag därför starka skäl tala för att icke längre uppskjuta de ifrågasatta byggnadsarbetenas påbörjande.

För omförmälda ändamål behöver emellertid icke något anslag äskas av riksdagen för år 1921. Enligt vad medicinalstyrelsen i sin skrivelse den 17 januari 1920 meddelat, hava nämligen å till nybyggnader och andra arbeten vid hospitalen tidigare beviljade anslag uppstått besparingar om tillhoppa 87,467 kronor 5 öre. Om riksdagens bemyndigande utverkas att för påbörjande av nu ifrågavarande arbeten använda dessa besparingar, torde med äskande av det återstående beloppet, i runt tal 72,500 kronor, kunna anstå till nästkommande års riksdag.

På grund av vad sålunda anförts får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

dels att en ny överläkarbostad vid Göteborgs hospital må i huvudsaklig överensstämmelse med av arkitekten C. Westman i augusti 1918 uppgjorda ritningar uppföras för en beräknad kostnad av högst 160,000 kronor;

dels ock att för påbörjande av berörda byggnadsföretag må användas i statsrådsprotokollet angivna besparingar å till nybyggnader och andra arbeten vid hospitalen tidigare beviljade anslag om tillhoppa 87,467 kronor 5 öre.

Kungl. Maj:ts Proposition Nr 112.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställen behagade Hans Maj:t Konungen lämna bifall; och skulle till riksdagen avlätas proposition av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Gunnar Corin.
